

Järfälla Kommun

Järfälla kommuns konkurrenspolicy

VARFÖR NYTTJA KONKURRENSFÖRFARANDE.....	3
KONKURRENSFORMER	3
KONKURRENS GENOM KUNDVAL - VALFRIHETSSYSTEM.....	4
KONKURRENS GENOM UPPHANDLING.....	4
AVKNOPPNING	6
UTMANING	6
NÄMNDERNAS ANSVAR	7
OM DOKUMENTET	7

VARFÖR NYTTJA KONKURRENSFÖRFARANDE

Järfälla kommun ska se till att järfällaborna får mesta möjliga service för sina skattepengar. Nyttjandet av konkurrens är ett medel för detta.

Konkurrensförandet är en metod att systematiskt pröva om även andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvaliteter och till samma eller lägre kostnader.

Det övergripande syftet med konkurrensförandet är att bidra till utveckling av effektivisering och kvalitetsutveckling av kommunens verksamheter. Nyttjandet av konkurrens är dessutom avsett att bidra till ökad valfrihet för nyttjarna/brukarna av det kommunala verksamhetsutbudet.

Genom konkurrensförandet behåller kommunen sitt huvudmannaskap för verksamheten men överlåter, genom avtal eller tillstånd, utförandet på annan. Detta gäller dock inte för förskolor och skolor.

KONKURRENSFORMER

De konkurrensformer som nyttjas i Järfälla är av två slag.

Den första konkurrensformen är ”kundval” eller ”valfrihetssystem”. Konkurrenten sker mellan externa och kommunala utförare. Konkurrenten i form av kundval avser sådana tjänster och verksamheter som är *individrelaterade* - främst då barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg och handikappomsorg.

Den andra konkurrensformen är konkurrens genom *upphandling* - och då antingen mellan externa entreprenörer och den egna ”produktionsorganisationen” eller enbart mellan externa entreprenörer. Konkurrenten avser här *kollektiva nyttigheter* eller gemensamma tjänster - det handlar då främst om kommunaltekniska verksamheter.

Konkurrensförandet kan också beskrivas som att konkurrenten utövas mellan aktörer utifrån två *olika tillvägagångssätt* och då inför två olika slag av beslutsfattare.

I det första fallet är det *den enskilde individen* eller brukaren som genom sitt val beslutar vilken aktör eller utförare som ska tillhandahålla den offentligt finansierade tjänsten – kundval eller valfrihetssystem.

I det andra fallet fattar kommunen i egenskap av *offentligt organ* beslut om - genom ett reglerat anbudsförande - vilken aktör eller utförare som ska genomföra ett uppdrag eller driva en offentligt finansierad verksamhet - upphandling i konkurrens. Här handlar det sålunda om kollektiva nyttigheter.

KONKURRENS GENOM KUNDVAL - VALFRIHETSSYSTEM

Meningen med kundval är att den enskilde individen ska ges ett ökat inflytande över innehåll och utformning av den tjänst eller verksamhet som han eller hon är berättigad till och som är offentligt finansierad.

Med detta åstadkoms en maktförskjutning från ”politik” och tjänstemän till den enskilde nyttjaren av kommunens verksamheter.

Kundvalssystemet innebär att den enskilde brukaren eller nyttjaren av en tjänst med hjälp av en symbolisk ”kundvalspeng” har rätt att välja den utförare som han eller hon finner svara mot ställda krav eller förväntningar och sina egna preferenser. Det är den enskildes möjlighet till val och inte minst omval som är själva kärnan i systemet och som ska bidra till att kvaliteten i tjänsterna upprätthålls och vidareutvecklas.

Kundvalspengens värde fastställs i och med att kommunfullmäktige antar ”Mål och Budget”

Verksamheterna som omfattas av kundvalssystemet är barnomsorg, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, samt delar av äldreomsorg och handikappomsorg.

Godkännande av icke kommunal utförare som vill ingå i kundvalssystemet görs av kommunen efter inlämnad ansökan. Godkännandet görs utifrån av kommunen beslutade kriterier. För vissa verksamheter krävs godkännande från statlig myndighet.

Information om kundvalet, dess utformning och dess aktörer är grunden för att systemet ska fungera som tänkt. Kommunstyrelsen och nämnderna ska därför se till att valet kan ske utifrån en relevant information om kundvalssystemet samt utifrån en saklig och neutral information om samtliga de utförare som brukaren kan välja emellan – inklusive kommunens verksamhet i egen regi.

Konkurrensneutralitet är en förutsättning för att kundvalssystemet ska fungera på ett trovärdigt sätt. Detta innebär att såväl kommunala som icke-kommunala utförare ska behandlas som likvärdiga samarbetspartners till kommunen.

Återtagande av godkännande ska ske om utförare gravt åsidosätter de krav som ställts från kommunen. Utföraren förlorar därmed sitt rätt till kundvalspeng.

För skolverksamhet gäller att endast statlig myndighet kan återta godkännande. Tillstånd för förskoleverksamhet får återkallas av kommunen om missförhållanden råder i verksamheten och dessa inte åtgärdas.

KONKURRENS GENOM UPPHANDLING

Konkurrens genom upphandling innebär att kommunen genom att jämföra och avgöra vem man anser kan utföra en tjänst, bedriva en verksamhet eller leverera en vara till bästa pris och med bästa kvalitet, också ska få ett sådant uppdrag av kommunen.

Syftet med konkurrens genom upphandling är att uppnå högre effektivitet och en kvalitativ utveckling av verksamheten.

Verksamheter som i första hand berörs av denna konkurrensform är de kommunal-tekniska verksamheterna liksom boenden för äldre och handikappade. Även olika slag administrativa tjänster samt stöd- och servicefunktioner berörs av konkurrens genom upphandling.

Konkurrensneutralitet är av särskild vikt då kommunens egna enheter är med vid anbudsförfarandet. Därför ska nämnderna och styrelsen ordna förutsättningarna så att det säkerställs att varken egenregin eller extern anbudsgivare gynnas eller särbehandlas.

Egen regi-verksamhetens deltagande vid upphandling i konkurrens inom de olika verksamhetsområdena regleras genom nämndernas konkurrensplaner. Huvudprincipen är att egenregin alltid bör tillåtas att delta vid upphandling.

Lagen om offentlig upphandling reglerar de formella och juridiska aspekterna i upphandlingsförfarandet. Närmare riktlinjer och anvisningar utfärdas därför i särskild ordning och i ett eget sammanhang.

AVKNOPPNING

Avknoppning, dvs. att en kommunal verksamhet försäljs till företag vars ägare tidigare varit anställd i kommunen, är ett sätt att bidra till att fler alternativ finns att välja mellan, vilket i sig är en förutsättning för effektiv konkurrens. Kommunen har därför i grunden en positiv inställning till avknoppning av verksamheter.

Försäljning av verksamhet ska ske på marknadsmässiga villkor. Kommunen ska agera så att det högsta marknadspriset erhålles. Även andra aktörer ska därför inbjudas att lämna anbud.

Avknoppning kan ske inom verksamheter som styrs såväl genom kundval som genom upphandlingsförfarande. De avknoppade företagen och kommunen har därvid att agera utifrån de förutsättningar som gäller för dessa respektive regelverk.

Det slutliga beslutet om försäljning fattas av kommunfullmäktige.

UTMANING

Utmaningsförfarande innebär att den som anser sig kunna driva en viss verksamhet billigare och bättre än kommunen kan "utmana" kommunen genom att lämna in en begäran om detta. Från kommunens sida är syftet med utmaningsförfarandet att pröva om verksamheter kan utvecklas kvalitetsmässigt och drivas till lägre kostnad med bibehållen kvalitet.

Nämnd har att besluta om utmaningsförfarande ska tillämpas inom sina respektive ansvarområden. Om nämnd beslutar om att anta en utmaning ska konkurrensförfarande genom upphandling ske.

Myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och vad som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen med egen personal kan inte utmanas.

NÄMNDERNAS ANSVAR

Konkurrensplaner Samtliga nämnder och kommunstyrelsen ska i samband med budget- och verksamhetsplanering upprätta planer för nyttjandet av konkurrens.

OM DOKUMENTET

Ändringar av och tillägg i detta dokument beslutas av *kommunfullmäktige*.

Till dokumentet finns nämndgemensamma riktlinjer och tillämpningsanvisningar.

Nämndgemensamma riktlinjer fastställs av *kommunfullmäktige*.

Tillämpningsanvisningar av gemensam karaktär utfärdas av *kommunstyrelsen*.

Tillämpningsanvisningar av mer verksamhetsanpassad karaktär utfärdas av *berörd nämnd*.